

Wormen vormen al lang een bedreiging van de gezondheid van paarden. Wel is de problematiek veranderd. Hoe was het vroeger, hoe is het nu, en wat kunt u tegen wormen doen?

Wormen bij paarden:

Grote Strongyliden

Vroeger was ontwormen een heel gedoe. Met neussondes werd het middel in de maag gebracht. Dat gebeurde alleen als het echt nodig was. De problemen werden veroorzaakt doordat de paarden onvoldoende behandeld werden en de wormen dus gemakkelijk konden overleven in weiland en paard. De grootste problemen werden toen veroorzaakt door de Grote Strongyliden, met name de *Strongylus vulgaris* en de spoelwormen (*Parascaris equorum*). Deze *Strongylus vulgaris* deed zelf niet zoveel kwaad, maar de larven ervan kropen in de bloedvaten en veroorzaakten daar zware ontstekingen. Ernstige koliek kon het resultaat zijn of zelfs verbloeding van het paard.

Kleine Strongyliden

Hierna kon men echter beschikken over wormmiddelen die niet alleen gemakkelijk toe te dienen waren, maar die ook steeds beter werkten. Doordat de wormmiddelen vaker werden gebruikt, verdwenen de voorheen zo gevreesde wormen vrijwel geheel. Dat kwam doordat de cyclus van deze wormen (de tijd tussen geboren worden en zelf nakomelingen krijgen) langer is dan de gemiddelde tijd tussen de opvolgende behandelingen. Vrijwel de enige wormen die overbleven, waren de zogenaamde Kleine Strongyliden. Die worden vanwege hun rode kleur ook wel 'bloedwormen' genoemd. De reden dat deze wel overleefden was dat de cyclus hiervan juist korter was dan het gemiddelde interval tussen de behandelingen. Zij waren wel gevoelig voor de behandeling, maar er werden al nieuwe eieren en dus besmettelijke larven in het gras afgezet voordat de paarden opnieuw werden ontwormd.

Resistentie

De keerzijde van de medaille is echter dat door het vaker toedienen van wormmiddelen en door de hoge werkzaamheid, er steeds meer resistente (=on gevoelige) wormen ontstonden. Immers, alle gevoelige wormen sterven af en de weinige on gevoelige larven en wormen overleven. Omdat de on gevoeligheid erfelijk is, worden er steeds meer on gevoelige nakomelingen geproduceerd.

Er zijn momenteel drie groepen wormmiddelen op de markt: benzimidazolen, pyrantel en ivermectine/moxidectine.

Tegenwoordig zijn de meeste Kleine Strongyliden on gevoelig voor benzimidazoles, terwijl on gevoeligheid voor pyrantel steeds vaker voorkomt, waardoor eigenlijk alleen ivermectine nog gebruikt kan worden. Ook de spoelwormen zijn weer terug van weggeweest dankzij de toenemende resistentie tegen ivermectine. Lintwormen zijn on gevoelig voor ivermectine en hetzelfde geldt ook steeds vaker voor aarsmaden en veulenwormen. Omdat de bloedwormen het meest voorkomen en het meest schadelijk zijn, is ivermectine/moxidectine het enige middel dat tegenwoordig nog kan worden ingezet.

Het is dus belangrijk dat de ontwikkeling van de on gevoeligheid van de Kleine Strongyliden tegen ivermectine/moxidectine een halt wordt toegeroepen. Dat betekent dat er een einde moet komen aan het ontwormen volgens de kalender. Dat betekent immers dat er jaarrond, nodig of niet nodig, medicijnen uit deze groep worden gegeven met als voorspelbaar resultaat ontwikkeling van resistentie tegen dit laatste nog werkzame middel. Alleen als het echt nodig is moet er echter wel behandeld worden. Wanneer is dat?

Mestonderzoek

Mestonderzoek is nodig om te bepalen of ontwormen nodig is. De Kleine Strongyliden of bloedwormen geven de meeste schade, dus is de bestrijding hierop gericht. Deze worm besmet het paard alleen via het gras. De beste bestrijding is het gras vrij zien te houden van besmettelijke larven. Dus als de paarden naar buiten gaan moet de mest vrij zijn van wormeieren. Daarvoor is mestonderzoek nodig. Een mengmonster van een steekproef van vijf paarden van de koppel is voldoende. Als er geen eieren worden gevonden, hoeven de paarden niet ontwormd te worden. Wel moet het onderzoek herhaald worden. Er kunnen immers de eerste weken in het weiland larven van het vorige weideseizoen opgenomen worden. Worden wel eieren gevonden, dan moeten alle dieren in de koppel tegelijk worden ontwormd voordat ze naar buiten gaan. Na acht weken (bij gebruik ivermectine) moet het onderzoek herhaald worden. Alleen als er opnieuw geen eieren worden gevonden, kan ook nu de behandeling achterwege blijven. Omdat de overwinterende larven rond 1

wat te doen?

juli zijn verdwenen uit het weiland, is het weiland daarna als veilig te beschouwen mits de mestonderzoeken negatief waren of alle dieren werden behandeld (voordat zij naar buiten gingen + precies 8 weken daarna). Op deze manier kan dus sterk op kosten van ontwormen worden bespaard en is het resultaat beter. Nog beter is het om het weiland ook steeds te maaien of door schapen te laten beweiden voordat de paarden erop komen.

Wormmeter-mest

Om u te helpen bij deze strategie heeft GD de Wormmeter-mest ontwikkeld. Van vijf dieren uit de weidekoppel kunt u (door uw dierenarts) mest (laten) insturen waarna de GD er een mengmonster van maakt en onderzoekt. Zo krijgt u voor relatief weinig geld (€ 22,80 excl. BTW en basiskosten) een prima inzicht in de uitscheiding van eieren op gras.

Wormenpakket Paard

Om zelf monsters te nemen heeft de GD het Wormenpakket Paard ontwikkeld: een monsternamepakket waarin niet alleen alle benodigde materialen zitten voor het nemen en verzenden van de mestmonsters, maar ook een uitgebreid en leerzaam boekje over alle wormen die bij het paard voorkomen en de manier waarop deze bestreden kunnen worden. Bovendien is een graslandgebruikskalender toegevoegd om de beweiding/behandeling te noteren.

Dit pakket kost € 8,50.

Het GD Wormenpakket Paard is te koop bij alle filialen van Welkoop/Boerenbond of bij uw dierenarts.

Wormmeter-bloed

Om wormziekte bij het individuele dier aan te tonen heeft GD de Wormmeter-bloed ontwikkeld, een bloedtest waarbij de ernst van de worminfectie wordt bepaald door de bètaglobuline fractie te meten. Het benodigde bloedmonster

kunt u bijvoorbeeld tijdens de (half) jaarlijkse vaccinaties door uw dierenarts laten afnemen. Deze bepaling kost € 26,10 (excl. BTW en basiskosten).

De Gezondheidsdienst voor Dieren Paard

GD Wormenpakket Paard
voor bewust ontwormen

Complete set voor snel en betrouwbaar mestonderzoek bij de GD. De basis voor goed ontwormen en voorkomen van resistentie.

- instructie en informatieboekje
- graslandkalender
- setje handschoenen
- inzendformulier
- easygrip zakje
- sealbag
- envelop voor gratis retourzending

ook te koop bij dierenvermager en graslandbeleg